

Rozdiel medzi pôvodným slovenským a kresťanským označením Boha je aj v oslovení „Pán“. V našej pôvodnej kultúre nebýval Boh oslovovaný tak výlučne ľudským menom, ako pán (Hospodin – praslovansky **gospodь** – **gospodinъ** z *gost-pod* vo význame hostí pán, pán hostí, teda pán domu, gazda). Svätosti uctievané Slovenmi boli tak mužského, ako aj ženského rodu.

S príchodom žido-kresťanského náboženstva sa rovnováha mužských a ženských síl presunula na stranu tvrdého patriarchátu, ktorý u Slovenov predtým nebol v takej vyhranenej podobe. Svedčí o tom napríklad i uctievanie duší predkov nielen po mužskom, ale aj po ženskom rode (po praslici), pričom tak ako Dedovia, aj Baby boli u Slovenov súčasťou obradných hier^{*155}. Vôbec nie je pravda, čo píšú daktorí, že slovanská žena sa zákonite musela po smrti muža obesiť. Síce Ibn Rusta, ktorý cestoval v krajinách Slovanov a ich susedov, popisuje prípad smrti muža, ktorý mal 3 ženy, a jedna z nich sa obesila^{*156}, ale samotný cyrilometodský Súdny zákonník pre ľud svedčí o opaku – o tom, že Sloveni podľa pôvodného zvykového práva poznali takzvané kmotrovské manželstvo, ktoré zabezpečovalo, aby v prípade úmrtia muža nezostala žena s deťmi napospas osamotená. Túto pojatú ženu však musel muž podľa cyrilometodského zákonníka po tomto cirkevnom prevrate vyhnat', čo pre ňu a deti mohol byť v tej dobe v podstate trest smrti. Za záchranu vdovy kmotrovským manželstvom teda bolo stanovené cirkevným zákonom obom zmrazenie, ak neboli priamo pod ochranou cirkvi^{*157}. Vďaka uchovaniu znenia tohto krutého zákona však vidíme, že jednak slovanská vdova nemusela spáchať samovraždu, o tom nie je na Slovensku a Morave jediná zmienka. Ale čo je dôležité – v čase slobody rodného duchovna bol rodový zákon na záchranu vdovy a jej detí a tento rodový zákon bol cirkvou zrušený, hlavne v neprospech vdovy a jej detí. Uzrejmi-

*155 Martin Slivka, Slovenské ľudové divadlo, str. 97, 105.

*156 Marsina R. a kol. autorov, Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov II. – Slovensko očami cudzincov, str. 234.

*157 „Kto si vezme za manželku matku svojho kmotrenca, podľa svetského zákona im obom odrezú nosy a rozlúčia ich...“ Cyrilometodský Súdny zákonník pre ľud – R. Marsina a kol. autorov, Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov II. – Slovensko očami cudzincov, str. 197.

me si, že v tej dobe sa v boji bežne ženy nezabíjali, takže žien bolo viac ako mužov a prežitie ženy s deťmi v zimných mesiacoch v slovanskom podnebí bez mužskej ruky bolo v malej polozemnici pri najmenšom náročné. Slovanská občina teda bola celostne zladenou spoločnosťou, v ktorej nik nebol oddelený, nik nebol vydaný napospas hladu a núdži. Dokonca aj na Rujane, ktorej slovanskí obyvatelia podľa dobových zmienok boli údajne neobyčajne zatvrdení voči kresťanstvu, všetci kresťanskí letopisci na týchto „pohanských“ Slovanoch obdivujú ich *pohostinnosť, úctu k rodičom, starostlivosť o starých, chorých a chudobných, takže na ostrove neboli žobráci!*¹⁵⁸ Podobne sa o slovanskej spoločnosti zmieňujú i doboví nepriateľskí - byzantskí autori pri Čiernom mori a Stredozemnom mori.

Slovania pôvodného vyznania nemali žobrakov a starali sa o starých a chorých príkladnejšie ako vtedajší kresťania. Toto nebolo náhodným javom, ale vychádzalo to z pôvodného duchovna našich predkov, podľa ktorého žena nebola menejcenným tvorom. Kým v anglosaskom jazyku je žena – *woman*, akoby odvodená od muža – *man* (a teda od *man* - „mužochlovek“), tak v jazyku našom **žena** –

Hry divic pred hlavnými obradmi Letného snovratu, Cisárska hoľa, 2005.

Snímka: archív Vydavateľstva Diva

*158 Zdeněk Váňa, Svět slovanských bohů a démonů, str. 87.

praslovansky tiež **žena**, vychádza z indoeurópskeho pomenovania **g^henā** čo súvisí v tomto prajazyku so zrodením – vznikom a s duchom (porovnaj s latinským *gen* – vznik a s iránskym *džin* – duch). Žena je teda „duchovná bytosť stvorenia“ a teda bytosť úctyhodná. To hovoria aj naše jazykovo-duchovné korene.

Zaujímavý je tiež záznam arabského cestovateľa^{*159} z 10. storočia, podľa ktorého u Slovanov „*ak sa niekomu narodí dcéry, zbohatne, ale ak sa mu narodí synovia, schudobnie*“, čo dáva do súvisu s veľkým svadobným darom. Azda viac zaujímavé je dedenie moci synovcom po strýkovi, ktorý mal na rozdiel od typického patriarchálneho spôsobu, nie menší nárok ako syn, to súvisí s dávnym matriarchálnym prvkom dedenia po praslici (nie Mojžírovým synom, ale synovcom bol Rastislav a nie Rasticovým synom, ale synovcom bol Svätopluk). A teda i keď u Slovanov bol určitý patriarchát, aj keď teda Sloveni mali určité mužské a bojovné črty, žena nebola taká podrobná ako v neskôr nastolenom náboženstve. Preto nachádzame toľko zákazov tancov a pôvodných obradov v nariadeniach cirkevných a zákonoch cirkevno-svetských, že sa ich ani nedá menovať, aby sa vám táto knižka zmestila do tašky, keď ju pôjdete ukázať priateľom. Snáď až vtipný sa Vám môže zdať záznam arabského cestopisca, Syna Jakubovho^{*160}, podľa ktorého je kdesi v Pomoransku slovanské mesto žien. Tie ženy vraj jazdia na koňoch a sú veľmi statočné a odvážne a mužov nechovajú... S trochou ľahkosti by sme mohli poznamenať, že historici pokladajú túto správu za vymyslenú, ale iba muži. Mohli by sme pripustiť, že Pomoranky tieto sa svojho času usídlili v Čechách, kde zvedli nie Čechov, ale tú povestnú „Dívčí válku“. Inak by sa križiakom dobytť Pomorany nepodarilo...

---

*159 R. Marsina a kol. autorov, *Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov II. – Slovensko očami cudzincov – Ibráhím Ibn Ja^hkúb at-Turtúší*, str. 242.

*160 R. Marsina a kol. autorov, *Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov II. – Slovensko očami cudzincov*, str. 244.